

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně
Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

i když je oblast ochrany přírody dost často naplněná hořkými a někdy i infarktovými zprávami, přece jenom byl závěr roku 2016 ve znamení novinek veskrze pozitivních a dávajících tušit, že se některé věci ubírají tím správným směrem. Po vyhrané listopadové bitvě v poslanecké sněmovně ve prospěch kožešinových zvířat přinášíme podobně příznivou zprávu ze stejného místa - tentokrát jsou drobnými vítězi naše národní parky, resp. příroda v nich. Více se dočtete na následující stránce.

Z obsahu tohoto čísla:

Poslanci schválili nová pravidla pro..	2
Výlet do Sudoměře.....	2
O volyňské tvrzi trochu jinak.....	3
Enviroskop - environmentální.....	4
Putování Vodňanskem - 6. díl.....	5
Další zimní houbaření.....	6
Příspěvek do soutěže o předplatné..	7
Sněžný „mravenec“.....	7
Na plevele v obcích bez Roundupu...	8
O dvou inspirativních programech...	8
Výroční anketa do Kompostu.....	9
Večer s dokumentem - 35. díl.....	10
Pozvánky - leden 2017.....	10
Tři novinky k 25. výročí NP Šumava..	12
Pro co jiného na téhle odvěké zemi..	13
S nadějí.....	13
(Nejen) vánoční a silvestrovské.....	14

To ale není zdaleka všechno. Mnozí z vás jistě sledovali dlouhodobé protesty indiánů z kmene Siouxů v Severní Dakotě proti výstavbě ropovodu přes rezervaci Standing Rock (více [zde](#)). Blokádu, ke které se v závěru roku připojilo i několik tisícovek válečných veteránů, podpořil podle analytiků i vliv sociálních médií. Vítězství se jeví v kontextu celosvětové situace jako symbolické.

Další pozitivní zprávou ze světa je zvolení nového rakouského prezidenta (viz [zde](#)). Těsná výhra „prozeleného“ kandidáta Alexandra Van der Bellena před jeho pravicovým protivníkem Norbertem Hofe-rem se dá interpreto-

Foto -jj-

vat jako vítězství nad populistickými a zjednodušujícími hesly, které v dnešní době pomáhají získávat politický vliv v různých koutech světa.

A úplně na závěr - po rozsáhlé virtuální kampani odborné i laické veřejnosti bylo v prosinci potvrzeno zachování dvou hlavních evropských směrnic na ochranu přírody, které byly pod velkým tlakem na jejich oslabení (více [zde](#)). Přejeme úspěšný rok 2017 plný dobrých zpráv, váš Kompost. -jj-

Ohlédnutí

Poslanci schválili nová pravidla pro národní parky

Velká událost nejen pro další osud NP Šumava se odehrála na počátku prosince v poslanecké sněmovně. Téměř jednomyslně byla schválena nová pravidla pro všechny české národní parky. Dalo by se říci, že současně jde o jedno z hlavních vyústění dlouhotrvajícího šumavského sporu. I když není znění novely zákona o ochraně přírody ideální, určitě je pozitivním krokem nejen pro přírodu národních parků jako takovou, ale dost možná zklidní zbytečné vášně. Nová pravidla posilují původní

Foto -jj-

poslání všech národních parků – tedy ochranu divoké přírody, současně oslabují pozici lidí usilujících o komerční využití některých pozemků na jejich území. Počítá se také se zpřístupněním dalších míst v parcích pro šetrnou turistiku.

Novelu podpořilo 121 z přítomných 167 poslanců. Proti bylo 22 poslanců (většinou ODS a KSČM). Z některých pozměňovacích návrhů byla dobře patrná snaha o zvrácení situace motivovaná dlouho známými postoji a zájmy. Poslanec Jan Zahradník (ODS) neúspěšně navrhl nejen vypuštění pasáže, která deklaruje pro národní parky „zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů“, neprošel rovněž návrh na zrušení předkupního práva státu na pozemky v územích NP (více např. [zde](#)). Nemožnost prodeje pozemků do rukou developerů byla posílena přijatým pozměňovacím návrhem poslance KDU-ČSL Jiřího Junka.

Podstatnou součástí nových pravidel je zonace NP do čtyř typů území, přičemž části parků s nejvyšším stupněm ochrany („přírodní“) budou fungovat v bezzásahovém režimu. Jejich zastoupení na celkové rozloze by se mělo postupně zvyšovat až na polovinu celkové rozlohy. Novela však nespecifikuje, kdy by k tomu v jednotlivých parcích mělo dojít. Nově stanovené zóny navíc zůstanou 15 let beze změny. Což je vážná překážka právě k výraznému navýšení rozlohy bezzásahových území a také největší slabina schváleného materiálu. Jinak je však možné konstatovat, že přijetí nových pravidel je významným mezníkem. A to nejen v konkrétních klauzulích, ale rovněž ve významném posunu politického a celospolečenského vnímání problematiky. Zdá se, že byly konečně pochopeny základní principy fungování národních parků a došlo k odklonu od zjednodušujících a zástupných tvrzení některých zájmových skupin. Více si můžete přečíst např. [zde](#). -jj-

Podstatnou součástí nových pravidel je zonace NP do čtyř typů území, přičemž části parků s nejvyšším stupněm ochrany („přírodní“) budou fungovat v bezzásahovém režimu. Jejich zastoupení na celkové rozloze by se mělo postupně zvyšovat až na polovinu celkové rozlohy. Novela však nespecifikuje, kdy by k tomu v jednotlivých parcích mělo dojít. Nově stanovené zóny navíc zůstanou 15 let beze změny. Což je vážná překážka právě k výraznému navýšení rozlohy bezzásahových území a také největší slabina schváleného materiálu. Jinak je však možné konstatovat, že přijetí nových pravidel je významným mezníkem. A to nejen v konkrétních klauzulích, ale rovněž ve významném posunu politického a celospolečenského vnímání problematiky. Zdá se, že byly konečně pochopeny základní principy fungování národních parků a došlo k odklonu od zjednodušujících a zástupných tvrzení některých zájmových skupin. Více si můžete přečíst např. [zde](#). -jj-

Výlet do Sudoměře

Někdy je dobré ve dnech předcházejících „velkým“ svátkům opustit zažité klišé, změnit způsob společenského uvažování a vyrazit do volné přírody. Tak jsme se také v čas předvánoční vydali na krátký výlet s našimi známými účastníky výletů do nedaleké Sudoměře. Sešli jsme se na vlakovém nádraží ve Strakoniciích v menším počtu 9 lidiček a jedné fenky jménem Tafinka a nechali se svézt příjemným vláčkem, co staví takřka v každé obci na trati, do zastávky Sudoměř.

Na rozdíl od mé poslední návštěvy, kterou jsem popsal v [prosincovém čísle](#) časopisu Kompost, jablůňka u zastávky již neměla v koruně své plody, takže lákadlo nebylo. Na místo toho našla Eva Legátová drobnou houbičku palečku zimní, která rostla na humusu pokrývajícím zapomenutý betonový prefabrikát. Poté jsme pokračovali k rybníku Potočnému, který je rozdělen tratí na dvě části. Tentokrát byl bez ptačího společenstva, neboť jeho hladina byla pokrytá vrstvou ledu, byť slabé mocnosti. Slunečné počasí bylo příznivé pro fotografování, a tak se nedalekým cílem stala kaplička s obrázkem Panny Marie u cesty do Sudoměře. Zde byla při shnilém pařezu nalezena penízovka sametonohá. Naše další kroky vedly zpět k trati a dále k rybníku Markovec. Vjezdem mezi rákosinami jsme vstoupili na jeho vypuštěné dno, které bylo písčité a vybízelo přejít rybník napříč na druhý břeh. Ale zůstali jsme na naší straně a kromě různých kosterních pozůstatků jsme pozorovali početné hejno volavek bílých, několik vran obecných a racků chechtavých, kteří si hledali potravu na rybničním dně.

Sluníčko se příjemně vzpíralo do našich zad a následující chůze mezi stromy na hrázi byla velmi příjemná. Teplého počasí využili i bělostní mlynařiči dlouhoocasí a po dubu šplhající šoupálek. U památníku Jana Žižky jsme si pověděli o divokých včelách, které jednoho roku obsadily puklinu mezi kameny nedaleko jeho palcátu. Při pohledu na rybník Škaredý jsme mohli opět vidět několik postávajících volavek, které si bedlivě hlídaly vzdálenost mezi nimi a námi. Při břehu našla Eva L. zajímavý mech s názvem drábík stromkovitý. Na konci hráze tohoto rybníka, za krytem vzrostlých stromů, nás zaujali dřevění husitští bojovníci. Tam jsme udělali společné foto pro jednoho známého, který leží v současné době v nemocnici. Eva Legátová nám ukázala něco peří z její sbírky. Nejpozoruhodnější byla asi brka šplhavců - strakapouda a žluny. Ta ostatně nad námi brzo přelétla, jako by věděla, že se o ní mluví. Strakapouda velkého jsme během chůze mezi stromy na hrázi viděli také.

Další zastávkou bylo odpočinkové místo s nedalekou alejí nově vysazených ovocných stromů starých jablečných a hrušňových odrůd. Bylo příjemné číst jejich jména na cedulkách a potom si je nalézt v atlasu ovoce. Mluvili jsme zde i o několika osobnostech spjatých s naším regionem. Konec alejky byl ukončen malou tůňkou, která měla zamrzlou hladinu. Tady jsme se již začali pomalu vracet, neboť někteří účastníci potřebovali dojít zpět na vlakovou zastávku a odjet do Strakonice.

Naše zmenšená skupina se vydala směrem k nedalekým Mladějovicím, ale na konci aleje tvořené ze vzrostlých jablečků jsme se otočili k Sudoměři. Opět nás provázely postávající a lovící volavky popelavé a bílé. Pan Pecka zaznamenal přelet kormoránů velkých. Na návsi Sudoměře jsme se podívali na její unikát, místně chráněný pozemek s výskytem hřibů, a dále na kapli sv. Panny Marie Podsrpenské. Zde se od nás odpoutali Legátovi, kteří měli nejvyšší čas na to, aby stihli vlak do Strakonice. Na konci Sudoměře jsme se zastavili u kapličky s obrázkem sv. Jakuba a ukázali si odbočku ke Staré řece u Sudoměře. Cestou k Čejeticím jsme zahlédli starý kostel sv. Havla a zbytky stavení – hospodářského dvora, který byl kdysi tvrzí. Čejetice jsme prošli se zastavením u busty archeologa Bedřich Dubského a později s pohledem na nedaleký vrch Virotín.

Po krátkém zastavení na břehu řeky Otavy v Přeborovicích mezi pramicemi rybářů jsme krátce po silnici pokračovali k Sedlíkovicím. U umělé tůně, kde se kdysi zkušebně těžilo stříbro a další kovy, jsme viděli poštolku obecnou a za tratí káň lesní. Čas už se navršil, a tak jsme museli pomalu přidat do kroku a přes PP Tůně u Hajske, kde bylo naštěstí zamrzuto, jsme prošli ke slanickému jezu. Ještě předtím jsem na padlých kmenech stromů našel pevník plstnatý, ohňovec obecný a Dana Bošková objevila na bezu černém boltcovitku ucho Jidášovo. Po pár fotografiích pořízených na břehu Otavy jsme již za mírného šera vyrušili několik morčáků velkých a uslyšeli ledňáčka říčního. Stará řeka nás přivítala již za šera, proto jsme se rozhodli jít přes opuštěnou pískovnu u vlakového nádraží. A to byl již konec naší vycházky. Myslím, že všichni účastníci si sobotní vycházku užili. Budiž jim klidu této cestičky mezi vodou, stromy, loukou a poli přáno v nastávajících dnech nového roku. Rádi jsme vás jako vedoucí vlastivědně-přírodovědných výletů provedli a děkujeme vám za zájem o přírodu a přízeň. -vh-

Foto -ah-

Závěrem připojujeme výňatek z mailu **Evy Legátové**.

Dnes se nás devět vydalo vlakem do Sudoměře u Písku. Hned na zastávce bylo v mechu několik houbiček jménem palečka. Pak jsme obdivovali, jak vede trať po hrázi dvou rybníků (jeden z nich se jmenoval Potočný). Podívali jsme se ke kapličce, kde rostla penízovka sametonohá, a zamířili na slavné sudoměřské bojiště. U rybníka Markovec poletovaly volavky bílé a vrány. Při hrázi jsme viděli hejno mlynaříků dlouhoocasých. Kromě velké Žižkovy mohly jsme potkat ještě několik dřevěných husitů, kolem nich přeletěla žluna. Bylo nádherné počasí, ale rozhodli jsme se jet do Strakonice vlakem. Dnešní slunečná vycházka mě ale potěšila a na zdi horažďovického bydlíště na mě čekalo krásné slunéčko.

Překopávky

O volyňské tvrzi trochu jinak, po měkkýším

Volyňská tvrz je zajímavá nejen tím, že je stavbou historickou, muzeální a oplývající díky působnosti p. Karla Skalického a jeho spolupracovníků poutavými akcemi, ale také díky tomu, že je podle mého názoru malým biotopem uprostřed městského prostředí, které jinak není ve svém středu flóry a fauny zrovna příznivé. O jedinečnosti tohoto místa se přesvědčuji takřka každý měsíc, kdy před vycházkami za historií pořádanými zmiňovanými osvícenci vyplňuji čas okukováním a oblézáním pat zmiňované tvrže. Rozhodl jsem se přinést malé svědectví o zde žijících živočiších, případně rostlinách. Dnes se budu věnovat skupině mně nejbližší, a to měkkýšům.

Volyňská tvrz je situována takřka uprostřed města Volyně na mírném vrchu v nadmořské výšce 455 m n.m. a zeměpisných souřadnicích 49°10'3.008"N, 13°53'11.016"E. O jejím vzniku a podrobnostech její historie bychom se mohli asi nejsnadněji, vyjma internetových zdrojů, dočíst např. v publikaci „Hrady, hrádky a tvrze na Strakonicku, Blatensku a Vodňansku“ od Františka Kašičky a Bořivoje Nechvátala nebo rovnou zajít do zmiňovaného muzea a potěšit se kromě historie pohledem na zajímavé expozice.

Tvrz je svými delšími stranami situována směrem sever–jih. Severní strana je umocněna porostem keřů a stromů, které však nedosahují ke stěnám ohradní zdi. Vzhledem k terénní sníženině a zmiňovanému porostu dřevin se jedná o zastíněné, vlhčí stanoviště, vykazující spíše ruderalní zárůst

Severní strana areálu volyňské tvrze, foto -vh-

bylinami. Naopak jižní strana tvrze od kostela Všech svatých je vystavena přímému slunečnímu svitu a plocha mezi jmenovanými stavbami je zatravněna, nikoliv však urputně vyžínaným porostem. Vnitřní areál mezi „hradební“ zdi a vstupem do tvrze je s nízkým, udržovaným a takřka trvale zastíněným trávníkem.

Vzhledem k popisovaným podmínkám můžeme vyzorovat i rozrůzněnost měkkýších zástupců. Severní, vlhčí strana je hojná na výskyt hlemýždě zahradního (*Helix pomatia*), páskovky keřové (*Cepaea hortensis*) a její barevné formy, srstnatky chlupaté (*Trochulus hispidus*), vrásenky okrouhlé (*Discus rotundatus*), oblovky lesklé (*Cochlicopa lubrica*), vlahovky narudlé (*Monachoides incarnatus*), žihlobytky stinné (*Urticicola umbrosus*), skelnatky drnové (*Oxychilus cellarius*), skleněnky průsvitné (*Vitrina pellucida*). U paty zdi je velmi hojná skalnice kýlnatá (*Helicigona lapicida*). Ojedinele se vyskytuje údolníček drobný (*Vallonia pulchella*). Z nahých měkkýšů je kromě plzáka španělského (*Arion lusitanicus*) k zastižení plzák obecný (*Arion distinctus*). Zaznamenal jsem také výskyt slimáka největšího (*Limax maximus*).

Naproti tomu jižní, sluncem exponovaná strana popisovaného objektu, kromě takřka všude přítomného hlemýždě zahradního a páskovky keřové, poskytla několikero drobných druhů. Je to zajímavý výskyt zmiňovaného údolníčka drobného a k tomu se přidává údolníček žebernatý (*Vallonia costata*). S určitým potěšením jsem zaznamenal hojný výskyt zrnovky mechové (*Pupilla muscorum*).

Z výše uvedeného je možno usuzovat, že okolí volyňské tvrze představuje určitý živoucí ostrůvek uvnitř města, který poskytuje životní prostředí pro ne příliš sledované živočichy. Z celkového počtu měkkýšů České republiky se zde vyskytuje necelých 7%. Jenže vezmeme-li, že někdy se přírodní lokality chrání kvůli několika druhům rostlin, živočichů nebo kvůli biotopu, dostává okolí volyňské tvrze trochu jiný náhled. Ten je možno ještě podpořit tím, že zrnovka mechová je zařazena do „červeného seznamu“ - viz BERAN et al. (2005), s označením „NT“ – téměř ohrožený. Z období, po kterou měkkýší faunu okolí volyňské tvrze sleduji, tedy od roku 2003, se zdá, že dochází ke kolísání některých druhů, zejména vlahovky narudlé a žihlobytky stinné s tendencí početně ubývat. Ale i tak - kéž by toto minimální zastoupení živočichů, jmenovitě měkkýšů, alespoň v takovéto pestrosti slibovala městská sídliště s často kosenými trávníky a se skupinami stromů, které občas nazýváme parčíky, případně parky. Ty jsou na tom mnohdy daleko hůře - a nejen ze strany měkkýšů. O živočišných patřících do jiných skupin by se dalo napsat někdy příště. Asi by si to zasloužili. **-vh-**

Použitá literatura:

BERAN L., JUŘIČKOVÁ L., HORSÁK M.: Mollusca (měkkýši) in: FARKAČ J., KRÁL D., ŠKORPÍK M.: Červený seznam ohrožených druhů České republiky, Bezobratlí, AOPK ČR, Praha, 2005.

HORSÁK M., JUŘIČKOVÁ L., PICKA. J.: Měkkýši České a Slovenské republiky: Molluscs of the Czech and Slovak Republics, 1. vyd., Kabourek, Zlín, 2013.

HORSÁK M., JUŘIČKOVÁ L., BERAN L., ČEJKA T., DVOŘÁK L.: Kommentovaný seznam měkkýšů zjištěných ve volné přírodě České a Slovenské republiky, Malacologica Bohemoslovaca (el. [zde](#)), 2010.

JUŘIČKOVÁ L.: Měkkýši (Mollusca) hradů jako ekologického fenoménu (Česká republika), Malacologica Bohemoslovaca (el. [zde](#)), 2004.

KÁŠIČKA, F., NECHVÁTAL, B.: Hradý, hrádky a tvrze na Strakonicku, Blatensku a Vodňansku, 2., dopl. a rozš. vyd., Muzeum středního Pootaví, Strakonice, 2014.

Zrnovka mechová z jižní strany volyňské tvrze, foto -vh-

Enviroskop – Environmentální průvodce po Jihočeském kraji

V roce 2015 jsem se zapojil do projektu „Enviroskop“. Stal jsem se jedním z mapovatelů, jejichž úkolem bylo vytipovat lokality v Jihočeském kraji, inspirativní ve vztahu člověka k životnímu prostředí. Mezi ně patřily příklady ekologicky šetrného využívání krajiny, provozu budov, aktivity na podporu biologické rozmanitosti, přírodní zahrady, revitalizační projekty, lokality s nabídkou environmentálních vzdělávacích

Přírodní zahrada MŠ Holečkova ve Strakonících, foto Tomáš Smrž

ních center Jihočeského kraje. Mapování v oblasti Strakonicka zajišťovaly DDM Strakonice, Cassiopeia, částečně také Rosa a MEVPIS – mezinárodní environmentální vzdělávací poradenské a informační středisko ochrany vod Vodňany. Jednou z lokalit jsou i strakonické farmářské trhy, které organizuje Ekoporadna při Šmidingerově knihovně ve spolupráci s Městem Strakonice. Osobně mě zaujala ukázková přírodní zahrada mateřské školy Holečkova, vybudovaná z iniciativy vedení školky a ve spolupráci s rodiči.

Na realizaci projektu „Enviroskop“ získal Krasec finanční podporu z Programu švýcarsko-české spolupráce a Ministerstva životního prostředí. **Tomáš Smrž**

akcí, environmentálně šetrného nakupování či stravování aj. Následoval průzkum vybraných lokalit, zaměrování souřadnic, fotografování, rozhovory s lidmi a zpracovávání informací. Podklady od mapovatelů pak posloužily k vytvoření webu enviroskop.cz s prezentacemi celkem čtyř stovek lokalit. Tento web slouží jako velká virtuální naučná stezka po celém Jihočeském kraji. Nabízí spoustu zajímavých tipů pro rodinné výlety i školní exkurze, vytváří příležitosti ke zvyšování zájmu lidí o environmentální témata a informovanosti o nich. V neposlední řadě dokládá vůli k ochraně životního prostředí mezi obyvateli Jihočeského kraje.

Obsah webových stránek byl přeložen do angličtiny a do němčiny. Díky tomu si mohou naplánovat environmentální turistiku v Jihočeském kraji i návštěvníci z jiných zemí. Enviroskop si můžete také sáhnout do „chytrých“ mobilních telefonů.

Na vytváření podkladů pro web se podíleli mapovatelé ze čtrnácti členských organizací Krasce – krajské sítě environmentálních

Putování Vodňanskem - 6. díl – Hrad, který není hradem

Jeden z největších lesních komplexů Strakonicka, přírodní rezervace, zbytky pravěkého hradiště – to všechno je území s názvem Skočický Hrad. Do tajemných míst s bohatou historií i přírodní hodnotou se vydáme při dnešním putování. Lesy Skočického Hradu se rozkládají mezi obcemi Skočice, Vítice, Svinětica, Bílsko a Pivkovic. Pokud bychom brali v úvahu napojení na masiv Radovce přerušené pouze silnicí z Bavorova do Drahonic, rozkládají se Skočické lesy v souvislé vzdálenosti téměř deseti kilometrů a představují významné biocentrum a biokoridor Strakonicka (podobně jako lesy o něco jižněji v ose Vráž – Duškovec – Helfenburk). Samotný vrch Hrad u Skočic je významnou krajinnou dominantou, nejpůsobivější patrně při pohledu z východu od Vodňan. Zde se zvedá prakticky z roviny kolem 400 m n. m. až do výšky nejvyšší kóty 667 m n. m.

K vrcholu se můžeme vydat po dvou turistických stezkách ze čtyř různých bodů. Po zelené značce z autobusové zastávky Albrechtice, která pokračuje do Vític a dále k železniční zastávce Pražák. Nebo po červené od stejného autobusového spoje ze Skočic. Tato značka pokračuje z vrcholu po hřebeni do obce Krašovice, kde se můžeme napojit na putování popisované v [minulém díle](#) seriálu a dojít až do Vodňan. Lesy Skočického Hradu jsou protkány důmyslnou sítí cest, která z nich vytváří výbornou lokalitu pro běžce, cyklisty i pěší turisty s nepřebornou škálou tras. Ty můžeme vybírat pomocí dvou „okruhů“ asfaltových vrstevnic a mnoha spojovacích lesních cest vedoucích k vrcholu. Na větších „křižovatkách“ najdeme nejen turistické přístřešky, ale i kapličku a několik obrázků svatých. Naši pozornosti by neměla uniknout ani zajímavá, i když málo navštěvovaná místa zejména v jižní části masivu. Menší Jelení vrch nabízí výhledy do Šumavského předhůří, zatopený lom při cestě od Svinětic pak v částech roku s nižší eutrofizací koupání. Kousek severněji nám pak může putování zpříjemnit jedno z nejkouzelnějších míst Skočického Hradu – [studánka U Dvou Šraňků](#) s vynikající vodou.

A to se už postupně blížíme k jádrovým partiím, které byly v roce 1985 vyhlášeny přírodní rezervací. Důvodem ochrany jsou zde zejména lesní porosty s přirozeným složením - s převahou buku se stářím většiny stromů kolem 150 let. Při okrajích rezervace se dá velmi dobře pozorovat rychlý přechod klasického hospodářského lesa

Skočický Hrad od Vodňan, foto -jj-

s převažujícím smrkem k lesu přirozenější skladby a jejich výrazný rozdíl. Část vrcholového území má charakter suťového lesa s porosty ve skalních fragmentech, suťových polích a kamenných valech hradiště. Do bučin při vrcholu jsou vtroušeny některé další dřeviny – klen, lípa, jeřáb, dub, habr, borovice. Keřové patro tvoří zejména bez a poměrně hustý porost zmlazujících dřevin. Společně s ponechaným mrtvým dřevem tak nabízí lokalita ke studiu uzavřený koloběh lesního života. Z bylin je v letním aspektu nejhojněji zastoupena bažanka vytrvalá a konvalinka vonná, bohužel také invazivní netýkavka malokvětá. Vzhledem k velkému zastoupení mrtvého dřeva je území zajímavé i z mykologického hlediska. Na místě jsem našel např. plodnice choroše smolonohého – houbu na první pohled bez přítomnosti lupenů nebo rourek, s mikropóry pouhým okem stěží rozeznatelnými.

Pozůstatky kamenných valů hradiště při vrcholu Skočického Hradu, choroš smolonohý, foto -jj-

již v době kamenné. Na východním hlavním vrcholu byl v 18. st. vystavěn kamenný památník, jehož význam i nápis na něm je dodnes nejasný. Ve vrcholových partiích nás upoutají rovněž skalní útvary s mrazovými sruby a jinými pseudokrasovými formacemi.

Skočický Hrad je kromě výše popisovaných zajímavostí především místem klidu. Vzhledem k větší vzdálenosti od velkých lidských sídel a velké rozloze je zde setkání s dalšími lidmi spíše výjimkou. O to více si můžeme vychutnat lesní život fungující podle svých vlastních pravidel. *-jj-*

Použitá literatura:

ALBRECHT, J.: Chráněná území ČR, sv. VIII., Českobudějovicko, Okres Strakonice, AOPK ČR, Praha, 2003.

Další zimní houbaření - tentokrát v Písku

Už v únoru 2016, kdy se konalo zimní houbaření s panem Liborem Hejlem z Nezvěstic, jsme si dohodli pokračování - a v sobotu 26. 11. na něj k naší velké radosti došlo. Bylo to při příležitosti naší tradiční podzimní návštěvy píseckého adventního waldorfského jarmarku připraveného (za pomoci rodičů a učitelů) dětmi ze ZŠ Svobodná. Jezdíme na tuhle akci už několik let a je to vždycky příjemný zážitek, vylepšený tím, že část dne vždy vyplníme procházkou v okolí města.

Tentokrát jsme se po celé dopoledne potulovali v lese v okolí Cesty drahokamů a houbařili ostošest. Bylo nás nejprve deset dospělých a dvě děti a odpoledne po otevření jarmarku přibyli další účastníci, kteří dorazili až na druhou část programu. Strakoňáků bývá na této akci každý rok plno (z těch, kdo patřili k naší skupině, jsme letos napočítali dalších jedenáct a sedm dětí) a posiluje se tím jak účast na divadelních a hudebních programech, tak i tržba při prodeji dětských výrobků.

Od pana Hejla jsme se dověděli plno zajímavostí. Něco jsme znali už z dřívějšíka, například změnu druhového složení hub v našich končinách danou oteplováním, něco pro nás bylo nové. Zaujaly nás mimo jiné i tipy na knihy, např. na „Ottovu encyklopedii hub“ od Ladislava Hagary, PhD, i když je

Foto -ah-

jasné, že nejlépe je učit se přímo od znalců a že knížky nemohou zaznamenat proměnlivost hub v závislosti na počasí, stanovišti a dalších vlivech. Překvapilo nás vyprávění o tom, že všem známá jedlá hlíva ústříčná dokáže "jíst masitou stravu" - dosáhne si vlákný podhoubí na nějakého drobného tvora, znehybní jej a vysaje.

Jeden druh houby jsme přivezli na ukázkou z domova, a sice strmělkou přehrnutou. Nechali jsme si ji určit a zeptali jsme se na její vlastnosti. Dříve bývala uváděná jako jedlá, ale pro horší stravitelnost (zejména v případě starších plodnic) už se nyní ke konzumaci nedoporučuje. Mluvili jsme také např. o čechratce podvinuté, protože se také dříve v kuchyni využívala, ale bylo to přehodnoceno.

Jako obvykle jsme si dávali navzájem ochutnávat svačiny, protože převládala "alternativní" jídla z rostlinných surovin. Úspěch měla všechna, což dotvrdily úmluvy na poslání receptů. Pro nezasvěcence by určitě bylo legrační poslouchat řeči typu "Mně moc chutnají ty řepné kompostové kuličky", ale nikdo takový mezi námi nebyl. Sešli se jen samí staří známí, kteří používají název našeho časopisu běžně, protože se jím často nechávají v kuchyni i jinde inspirovat. Hodně se samozřejmě mluvilo o jídlech z hub. V rodině pana Hejla se tradičně jí na Štědrý den polévka z penízovek sametonohých a totéž se říkalo i o našem strakonickém MUDr. Zdeňku Cvrčkovi, že chodil o Vánocích houbařit. Mohl si to dovolit, protože byl podobně jako pan Hejl výborným mykologem. Na takovou úroveň se těžko někdy dostaneme, ale aspoň základní druhy hub bychom znát chtěli - hlavně ty jedlé a chutné nebo takové, jejichž znalost je užitečná při vyhodnocování zdravotního stavu stromů. A také se nám líbí, jak jsou plodnice zajímavě tvarované (viz obrázky [zde](#)), barevné a často i krásně voňavé. **-ah-**

Príspevek do súťaže o predplatné časopisu Naše príroda

V tomto a následujících číslech budeme přinášet příspěvky, které byly zaslány do soutěže o předplatné časopisu Naše příroda. Příspěvky, které nezískaly první cenu, ale přesto si zaslouží zveřejnění. Můžete je brát i jako tipy na výlety pro nadcházející turistickou sezónu.

Foto Ladislav Kratochvíl

PP Kozlovská stráň

Byla vyhlášena jako přírodní památka 16. 8. 2011. Má rozlohu asi 1,4 ha a nachází se 1,5 km od vesnice Kozlov na turistické trase Horažďovice-Střelské Hoštice. PP byla vyhlášena z důvodu ochrany vápencové stráně se suchými trávníky a teplomilnými křovinami. Hlavní důvod ochrany je výskyt hořečku mnohotvarého českého. Dále zde rostou další chráněné rostliny: hořec brvitý, jehlice plazivá, sléz velkokvětý, vítod chocholatý, bojínek tuhý, divizna knotkovitá, růže vagézska a vinná, len počistivý, jalovec obecný, violka srstnatá a další. Na lokalitě se též vyskytuje řada druhů teplomilného hmyzu, především motýlů. Od roku 2004 je PP Kozlovská stráň evropsky významnou lokalitou soustavy Natura 2000. **Ladislav Kratochvíl**

Sněžný „mravenec“

V zimních měsících můžeme v přírodě potkat jednoho zástupce blanokřídlého hmyzu – žlabatku bezkřídlou (*Biorhiza pallida*). Jedná se o nápadné hnědočervené a zhruba 0,5 cm velké samičky. Tento druh má velmi zajímavý životní cyklus, v jehož průběhu se střídá generace pohlavní s nepohlavní (partenogenetickou – samička klade neoplozená vajíčka) a dochází k tvorbě dvou typů hálek na dubech. Až 4 cm velké a vícekomorové jarní háčky vznikají na koncových pupenech dubových větví. V létě se z nich líhne pohlavní generace s okřídlenými samečkami a samičkami s různě vyvinutými křídly, které při kladení vajíček sestupují na tenké kořínky dubů až metr hluboko. Drobnější jednodukomorové háčky na kořenech se vyvíjejí až po přezimování a jejich růst trvá 16 - 18 měsíců. Bezkřídlá partenogenetická samička se líhne z podzemní háčky v listopadu nebo prosinci, vyleze po kmeni na větve dubů a do pupenů naklade neoplozená vajíčka, na nichž na jaře vyrostou výše zmíněné jarní háčky. Vzhledem ke složitosti tohoto vývoje není divu, že velké zimní samičky byly původně popsány jako samostatný druh. Až potkáte v zimě podivného mravence, dobře si ho prohlédněte, jestli to není žlabatka bezkřídlá. Fotografie je ze zámeckého parku v Chanovicích, kde

Žlabatka bezkřídlá, foto Eva Legátová

byl „sněžný mravenec“ pozorován mimo jiné 1. 12. 2016. **Eva Legátová**

Použitá literatura:

MACEK, J.: Svět zvířat XI (Bezobratlí 2. díl), Albatros, Praha, 2001.

ŠRÁMEK, P.: Sněžnice, pavoučnice a jiní hmyzí otužilci, Živa č. 2, 2006.

ZAHRADNÍK, J.: Blanokřídílí, Artia, Praha, 1987.

Na plevele v obcích bez Roundupu

Některá ekologicky šetrnější a levnější řešení jsou tak jednoduchá, až se praštíte do čela, že vás to nenapadlo dřív. Není asi podstatné, zda tento nápad vznikl díky velké šanci na zákaz herbicidů s účinnou nebezpečnou látkou glyfosát nebo z důvodu radikálního snížení nákladů na údržbu. Do této doby se plošně ve velkých městech i v malých obcích využíval pro likvidaci plevelů v intravilánech (zejména v dlažbě, chodnících apod.) postřik herbicidem Roundup. Z městské části Slezská Ostrava nebo z Mělníku dorazily zprávy, že při tamní údržbě města a k likvidaci plevelů je využívána vařící voda (více viz [zde](#) a [zde](#)). Speciální technika je jedinou větší investicí pro samosprávné celky, samotný provoz předpokládá poměrně nízké náklady (více se o konkrétních strojích dočtete např. [zde](#)). Technologie je koncipována tak, aby mohla pomoci ve městech i při úklidu nebo zalévání. Zvládne i žvýkačky na chodnících a podobné doposud obtížně řešitelné záležitosti. Aplikace pro menší obce na sebe díky české vynalézavosti patrně nenechají dlouho čekat, a tak bychom se mohli během několika let dočkat konce všudypřítomného a nebezpečného nadužívání herbicidu Roundup. **-jj-**

Foto archiv firmy Wave weed control

O dvou inspirativních programech - Duši K a Vícehlasech

Vždycky nás při přípravě nových čísel těší, když můžeme napsat o něčem, co se podařilo a co se nadějně rýsuje i do budoucna. Jeden takový dokument se před necelým měsícem (8. 12. 2016) objevil na internetu, a tak bych se o něj ráda podělila. Je to **záznam rozhovoru pana Jaroslava Duška s představitelem projektu Green Life** zaměřeného na aktivity v místě zdánlivě pro nás dalekém, a sice na Sumatře: **"Duše K - tentokrát (opět) s Milanem Jeglikem o ochraně divoké přírody"** - viz [zde](#)). Mluví se o souvislostech, které jsou dnes už dávno známé a prozkoumané, ale v běžném životě na ně většina z nás nepamětlivě. V komentáři si můžeme přečíst optimistická slova, která, jak doufám, silně motivují k tomu, abychom si udělali čas a dokument si přečteli: "... Milan Jeglík a Zuzana Koloušková se vás pokusí přivést k myšlence, že divokou přírodu a pralesy můžeme společnými silami vykoupit dříve, než tak učiní ti, kteří je hodlají zničit, poněvadž zjistili, že to funguje. Přijďte se seznámit s lidmi, kteří zasvětili své životy ochraně deštěného pralesa a tygrů v zemi, která po stránce ochrany přírody potřebuje mimořádnou spolupráci nás všech. Součástí večera bude též představení nevšedního českého projektu Blue Life, který se odehrává taktéž v Indonésii u Indického oceánu a zabývá se čistěním souostroví Pulau Baynak od naplavených plastových odpadků."

Pořad už vidělo několik tisíc lidí a pořad ještě přibývá. Kdyby každý, koho myšlenky z něj zaujmou, dal vědět i jen jedinému ze svých přátel, bude to znát.

Máme radost, že podobně vysokou sledovanost mají **„Vícehlasy č. 5“** (viz [zde](#)), což je program strakonické knihovny natočený 17. 11. 2016 panem Petrem Benešem a Ludvíkem Hájkem ve společenském sále na strakonickém hradě. **Jaroslav Dušek toho dne rozmlouval s naším místním etikoterapeutem MUDr. Vladimírem Vogelanzem** a hlavním tématem byla zodpovědnost za zdraví vlastního těla a vztahů, za to, co předáme dětem (zdánlivě ledabyle, bez nátlaku, ale ta ledabylost je v takovém případě opravdu jen zdánlivá) a čím inspirujeme lidi kolem nás. Z našeho pohledu i tohle všechno úzce souvisí s ochranou životního prostředí - a doufáme, že nejen z našeho...

Vícehlasy byly zaznamenávány od samého začátku, tj. od února 2016, kdy se odehrálo

Z „Vícehlasy č. 5“, foto Jaroslav Vaněček

první setkání (viz [zde](#)). V dohledu je už další, šesté pokračování, které má být v úterý 21. 2. 2017. Pozván je paleontolog Štěpán Rak ml. a jeho bratr - kytarista Jan Matěj. **-ah-**

Výroční anketa o Kompostu do Kompostu

Kompost má za sebou pět let svého trvání. Děkuji za všechny čtenáře i nečtenáře jeho tvůrcům - za jejich nápady, čas, vytrvalost, energii, které vkládají do každého čísla Kompostu. Že je to činnost bohu(přírodě)milá a prospěšná, o tom není pochyb. Nebo snad ano...? Nevím, nakolik se autorům jejich úsilí vrací, dostává-li se jim zpětných vazeb. A tak mě napadlo své poděkování rozšířit o tuto anketu. Ve svém okolí jsem několika lidem (a dokonce i samotným tvůrcům tohoto časopisu) položila otázku „**Co je pro vás časopis Kompost?**“ Pokud jste zrovna vy nebyli mezi dotázanými a chtěli byste se s námi podělit o svou odpověď, budeme rádi, když nám ji napíšete. **Ivana Jonová**

Kompost je pro mne oáza v tomto šíleném světě... Kompost je pro mne jistota, že ani Alenka Hrdličková, ani pan Juráš se ještě nezbláznili, a to mne velmi povzbuzuje a posiluje. Vědomí, že ten, kdo si myslí, že je normální, ve skutečnosti není, a toho, koho má tento svět za blázna, je právě normální. Tuto tezi pisatelé Kompostu stále potvrzují a v tom spočívá - kromě lásky ke všemu živému a osvěty milovat vše živé - jejich neviditelný přínos. Alespoň pro mne. Až časopis nevyjde nebo až už nebude žádný výlet ochránců pro veřejnost nebo až skončí farmářské trhy ve Strakoncích, budu smutná největším smutkem ze všech smutků! A to prosím i přesto, že na trhy chodím sporadicky, na výletě jsem ještě vlastně nebyla a časopis nečtu s takovou vášní, jak bych si přála.

Alena Rampichová

Je to pro mě hlavně zdroj informací, vzdělání, ale často i zábavy.

František Langmajer

Vždy mě potěší zaslání nového čísla časopisu Kompost. Je to pro mě potvrzení toho, že stále existují nadšenci, kteří jsou ochotni udělat pro přírodu a život mnohem víc než většina. Je to povzbuzení a naděje, že se věci mohou dát do pořádku. Ze všech příspěvků je cítit opravdový zájem o přírodu, zdraví lidí i společnosti. Ať už se zde řeší prozaické

věci nebo celospolečenské problémy, vždy jsou autoři na straně přírody a života. Určitě by si časopis zasloužil co největší rozšíření. Děkuji a přeji co nejvíce čtenářů! **Jaroslava Chmielová**

Děkuji za zasílání Kompostu. Myslím si, že v něm jsou svěží myšlenky. **Václav Novák**

Kompost je mi kompostem. Nosí na něj ten, kdo ví, že kompost není totéž co skládka, úrodnou zeminu si z něj nabírá ten, kdo ví, že ji tam najde. Je to dobrodružství pozorovat život kolem něj, pravidelně ho překopávat a vidět, jak si příroda bere zpátky, co nám dala, jak to přetvoří a štědře se s námi dělí. Je to pro mě společenství s ní a s lidmi, spolupráce a inspirace jak od nás tvůrců směrem ke čtenářům, tak i od čtenářů k nám. Je to velká zodpovědnost, práce a škola - ještě větší, než jsme čekali (a to jsme čekali hodně) a sem tam i opravdu hodně velká radost. Na články jsem se po celých těch pět let vždycky moc těšila nejen jako redaktorka a korektorka, ale i pro nové informace a pro příjemné počtení. **Alena Hrdličková**

Kompost mě samozřejmě moc baví, čtu ho velice ráda a vždycky se dovzdělám v něčem novém - během mateřské dovolené tedy příjemné spojení relaxu a zapojení mozkových buněk taky "jinak". A taky mě vždycky uklidní a ujistí v tom, že svět se opravdu mění, pořádá se spousta krásných akcí a lidí smýšlejících ohleduplně k přírodě přibývá - a to je moc fajn. **Jarča Divišová**

Mám-li čas, pročtu jej. Ten poslední jsem tedy četl, dřívější jak kdy, spíš moc ne. Je to tak trochu o zvyku. Když prohlédnu maily, FB, zprávy, tak už toho mám nad hlavu. **X.Y.**

Závazek, trpělivost, kronika, poznání, koloběh měsíce i roku, povinnost, zábava, skládanka, tajemství, odhalení, pochopení, sebezdokonalování, střípek, celek, zrcadlo, naděje... **Jan Juráš**

Území, nad nímž vlaje vlajka, do níž se možná někteří pokoušejí trefit kulkami výroků o pravdoláskářích, nicméně je to ostrůvek trpělivé, penězi neocenené práce pro trvale udržitelný rozvoj. Území bez neonů a ohňostrojů, se skromnými lidmi, kteří umějí přiložit ruku k dílu, i když je k tomu nikdo nenutí. Území naděje, že někde něco má ještě smysl. **Hanka Synková**

Regionálním časopisem o přírodě, kde se nechají vyjádřit postřehy o dění v krajině, postihnout úseky ze života rostlin a živočichů. Kouknout se na provádění lokální ekologie bez příkras. A navíc se alespoň skrze psané slovo potkat s podobně smýšlejícími lidmi. **Vilém Hrdlička**

Kresba Ivana Jonová

Večer s dokumentem – 35. díl – Klimatické zařízení má poruchu

Pro Večer s dokumentem přelomu roku jsem zvolil krátkometrážní, slovenský, ne příliš náročný, dle data vzniku (2005) spíše historický, ale v mnohém nadčasový snímek. Pro zasvěcené patrně nenabídne příliš nových informací. Dokázal bych si ho představit jako film vhodný do hodin přírodopisu a ekologie na základních a středních školách, pro všechny ostatní pak jako stručné opáčko podstatných souvislostí některých globálních ekologických problémů dneška. S odstupem doby – více než deseti let – od natočení filmu je pak zřejmý fakt, že na základních poznacích v něm uvedených se vůbec nic nezměnilo. Na-

opak, jsou čím dál tím naléhavější. Není překvapením, že promítání filmu je i dnes součástí mnoha besed a veřejných diskuzí s odborníky. Přirovnání stromů a zeleně k výkonné klimatické jednotce je v posledních letech poměrně často používané. Dokument reflektuje nejen úbytek samotné zeleně, ale i některé negativní změny probíhající v minulosti i nyní v krajině (úbytek zasakovacích ploch, nevhodné hospodaření ve svazích, úbytek organické hmoty v půdě, nárůst zastavěných ploch atd.). Všechny tyto změny se odrážejí na mnoha podstatných globálně- i mikroklimatických jevech. Již na konci 20. století se houfně spekulovalo o příčinách globální změny klimatu. Závěry dokumentu nepřináší odpověď ve smyslu, kdo je tady jediným viníkem. Svým negativním působením v krajině ovlivňujeme nejvíce malý vodní koloběh. Přesněji řečeno jej urychlujeme a snižujeme celkové množství vody do něj zapojené. To všechno zesiluje extrémní meteorologické situace, kterých jsme posledních několik desítek let svědky. Ne-

jen že tvoříme z krajiny igelit, po kterém voda rychle a ochotně stéká, ale také podporujeme výpar mohutným přitápěním. A to jak samotným nárůstem teploty, tak odstraňováním klimatizačních jednotek za vzniku velkých odrazivých ploch. Tematika filmu může rovněž pomoci vysvětlit ono velké zmatení jazyků diskuzí laické veřejnosti nad nebezpečím globální změny klimatu. Úbytek voduzadržujících prvků v krajině není příčinou samotného globálního oteplení. Je to spoluviník a zesilovač jeho důsledků – podobně jako mikrofon, který v blízkosti reproduktoru vytváří vazbu. Kamenem úrazu není samotný vzestup dlouhodobých průměrů teplot o stupeň či dva (toho by si samozřejmě málokdo z nás všiml), ale samozřejmě dalekosáhlé změny a akcelerace jevů tímto vzestupem vyprovokované. Ty pocítíme a často již pocítujeme na vlastní kůži. Co se s tím dá dělat? Na to se pokouší nalézt odpovědi právě tento dokument.

Zhlédnout jej můžete např. [zde](#). -jj-

Pozvánky - leden 2017

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Kurzy zdravého veg(etari)ánského vaření

Úterý 10. 1. - "Pokročilí"

Čtvrtek 12. 1. - "Začátečníci"

Vždy od 18 hod. na ZŠ Povážská. Kurzy probíhají 1x měsíčně do května. Nenavazují na sebe, hlásit se je možné na každý zvlášť. „Začátečnické“ lekce jsou určeny pro ty, kteří kurzy v minulých letech nenavštěvovali. Přijďte rozšířit své kulinařské obzory o potraviny a pokrmy z oblasti zdravé a bezmasé kuchyně. Kurzy budou doplněny teoretickým povídáním o surovinách a postupech zajímavých nejen pro vegetariánskou kuchyni. Kurzovné 80 Kč. Svou účast hlase předem na: jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. Obdobné kurzy probíhají také v Blatné a Volyni.

Zelené otazníky - "Vlci a ryši: budou naši sousedé?"

Středa 11. 1., 18 hod., bývalý Baobab (nad Zborovem, Bavorova 20, Strakonice)

Jaká je aktuální situace ryšů populace na Šumavě a v Pošumaví? Co znamená návrat vlků do naší přírody? Je třeba se obávat návratu velkých šelem? Jaký je každodenní život vlků, ryšů a medvědů? Nejen na tyto otázky se pokusí odpovědět expertka na ochranu velkých šelem Hnutí Duha Josefa Volfová. -jj-

Pobočka ŠK Za Parkem zve dospělé i děti:

Tvořivý podvečer

Čtvrtek 5. 1.: Alena Šimáčková: **Ledové květy**. Mezi 17:00 a 19:00 (lze přijít kdykoliv v tuto dobu) v půjčovně pobočky. Pomůcky a materiál budou připraveny, ale bylo by dobře přinést si i vlastní (lepidlo, alabal, průsvitný papír, nůžky, třpytky).

Zastavení v čase

Středa 11. 1.: **Krátké setkání, ztišení, verše** (Marek Jindrák), poetická próza (Rainer Maria Rilke). Od 16:30 na pobočce Za Parkem.

Hraní na kantely

Neděle 15. 1.: **hraní na kantely** (vytvořené při akcích ŠK), případně i další nástroje. Koná se od 18:00 na pobočce Za Parkem ve spolupráci se spolkem Spona. K hraní, zpěvu nebo jen k poslechu zveme širokou veřejnost.

Několik pohledů na městskou zeleň

Úterý 17. 1.: **doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka Ph.D., přednáška s promítáním**. Od 17:00 v promítacím sále strakonického gymnázia.

Přírodovědný výlet do Prahy

Sobota 21. 1.: **Sraz v 7:50 na autobusovém nádraží**, odkud z č. 1 jede v 8:00 spoj do Prahy. Na Knížecí se v 9:30 sejdeme s místními průvodci z ČSOP a podíváme se do Ďáblického lesa, k příbojové kapse v bývalém lomu a na naučnou stezku v Dolních Chabrech. Lze spojit s obědem a s prohlídkou výstavy o době ledové. Zpět lze jet např. v 16:00.

Strakonické příběhy XXXVII.

Úterý 24. 1.: **Karel Skalický: Od Warausa ke Stockému**. Vašnostenská i opilecká cesta mezi dvěma strakonickými vinárnami přelomu 19. a 20. století. Zevrubná historická potulka po Švamberkově třídě. Další vyprávění regionálního historika v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení. **Od 18:00 ve společenském sále ŠK (hrad)**.

Zastavení v čase

Čtvrtek 26. 1.: **Krátké setkání, ztišení, verše** (Bulat Okudžava), poetická próza (Luisa Nováková). Od 18:00 na pobočce Za Parkem.

Páteční schůzky kroužku MOP

Pro předškolní a mladší školní děti (i v kočárku) s rodiči, ale případně i pro starší školáky, kteří by si mohli založit samostatný oddíl. Přicházet mohou i dospělí bez dětí. Pomoc při vedení schůzky je vítaná, ale není nutná. Chodit lze i nepravidelně. **Sraz Sraz vždy v 16:00 před hradem u vývěsky ŠK. 6. 1.** si ukážeme knížky, které kdo dostal pod stromeček, **13. 1.** půjdeme do lesa ke krmelci a zahřát se na blízkou zahrádku, **20. 1.** si vyrobíme "sněhové" koule z balónek a rýže, **27. 1.** budeme pozorovat a odlévat stopy zvířat.

Výstavky

Výstavka větviček k určování (nejen podle knih, ale i s možností konzultace) – v půjčovně v Husově ul. č. 380. Pokračují i dlouhodobé akce (Paměť strakonických stromů, Nejmilejší knihy aj.). Otevřeno Po a Čt 13–18, St 8–12 hod.

Více na pobočce ŠK Za Parkem (380 422 720). **-ah-**

Šmidingerova knihovna zve:

Barčín pusopis

4. 1. – 30. 1. Výstava obrázků malovaných ústy. **ŠK, vstupní hala.**

Kurzy počítačové gramotnosti

PC I - Základy práce s počítačem - programy, soubory, složky, průzkumník, práce s okny, připojení flash disků a paměťových karet (pro úplné začátečníky), **úterý 3. 1., ŠK, studovna, 9:00–10:30 hod.**

Excel I (pro pokročilejší), **úterý 3. 1., ŠK, studovna, 13:00-14:30 hod.**

PC II - Základy psaní textu - klávesnice, klávesové zkratky, MS Word (pro úplné začátečníky), **úterý 17. 1., ŠK, studovna, 9:00–10:30 hod.**

Excel II (pro pokročilejší), **úterý 17. 1., ŠK, studovna, 13:00-14:30 hod.**

Zájemci se musí na kurz přihlašovat osobně, proti vratné kauci 100,- Kč.

Kde můžete vidět rysy a vlky na vlastní oči?

Čtvrtek 26. 1. O návštěvnických centrech na Kvildě a Srní přijde besedovat **Ing. Miloš Juha, PhD.** ze Správy Národního parku Šumava. V rámci cyklu AVČ. **ŠK, společenský sál, 17:00 hod.** Vstupné 40,-/pro členy AVČ 20,- Kč.

Barevné figurky – postavičky z ruliček

Čtvrtek 26. 1., Tvořivá dílnička pro děti, **ŠK, oddělení pro děti, 8:00-11:00 hod.**

Drobné smetí

Plánovaný odstřel norských vlků se neuskuteční

Před časem jsme upozorňovali na kontroverzní návrh norské vlády na odstřel 47 vlků, kteří představují přibližně 70 % tamní populace. Norové na poslední chvíli tento záměr přehodnotili a pravděpodobně i pod mezinárodním tlakem veřejnosti od něj upustili. Více se dočtete [zde](#).

Česká (s)poušť - výzva vládě

Internetová výzva premiérovi ČR a ministrům zemědělství a životního prostředí je k dispozici na novém webu www.ceskaspoust.cz. Reaguje na pomalé, neefektivní a nekoncepční návrhy vlády na boj se suchem a vyjmenovává konkrétní body, na které by se měli politici v této oblasti zaměřit.

Český vědec bude možná důležitým článkem energetické revoluce

Velkou naději v hledání účinnějšího způsobu akumulace elektřiny představuje práce českého vědce Jana Procházky. Až budoucnost patrně odhalí, zda se nové typy baterií vznikající v pražských Letňanech uplatní v globálním odklonu lidstva od fosilních paliv. Více se dozvíte [zde](#).

Nový web Příroda ve městě

Organizace Calla spustila nový web zaměřený na biodiverzitu v městském prostředí. Najdete na něm mnoho zajímavých tipů, jak nejen pomocí nových přírodních prvků přispívat k rozmanitosti života v lidských sídlech. Více informací naleznete [zde](#). -jj-

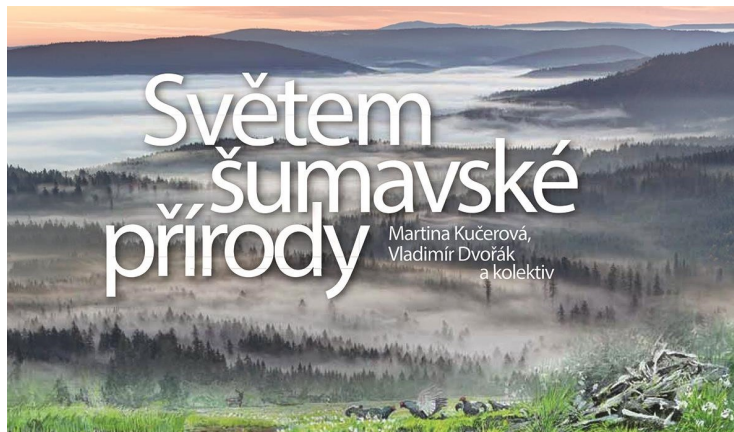

Literární okno

Tři novinky k 25. výročí NP Šumava

Správa Národního parku Šumava zveřejnila na začátku prosince [tiskovou zprávu](#), v níž upozorňuje na tři nové vzdělávací materiály připravené k pětadvacetiletému výročí vyhlášení národního parku.

Prvním je krátký obrazový dokument „Šumava - voda a les v obrazech“, který poběží v informačních centrech napříč Šumavou a je k volnému zhlédnutí např. [zde](#). Jedná se o čistě umělecky zpracované filmařské dílko režiséra Ivana Stříteského, jehož nosným tématem je šumavská voda. Zbývající dva materiály jsou knižní podoby.

„Světlem šumavské přírody“ je populárně-vzdělávací publikace, která čtenáře seznamuje s faunou, flórou, ekologií, historií i ochranou nejrůznějších šumavských biotopů. Co je na této knize kromě obsahu zajímavé, je především její provedení a interaktivní charakter. Na první pohled se jeví jako zábavně pojatá učebnice pro vyšší ročníky základní školy, ale to je jenom jedna její rovina. S výjimkou snad jen studovaných odborníků má vzdělávací potenciál patrně pro všechny, i když pro každého asi trochu jinak. Nepopíratelná je rovněž její umělecká hodnota ztělesněná poutavými kresbami a kvalitními fotografiemi. Základem pro tuto kompletní „učebnici“ Šumavy byly tematicky dělené materiály z roku 2014, které jsem

před nedávnem získal do svého ekoporadenského fondu. V nich na první pohled zaujme interaktivní forma. Průhledné listy s legendou, kvízové otázky, schémata a mapové dodatky určitě posilují studijní potenciál brožur (pokud je tak budeme chtít využít). Pomocí nich se můžete z pohodlí domova vydat k „Šumavským řekám“, „Šumavským ledovcovým jezerům“ a dozvědět se mnoho zajímavého o „Horských smrčínách“, „Bučinách a suťových lesech Šumavy“ nebo „Šumavském bezlesí“, což jsou jednotlivé díly zmiňovaných sešitů. Celá kniha, která je k dispozici v [e-shopu NP](#) nebo v šumavských návštěvnických centrech, je určitě vhodným rodinným dárkem pro všechny, kteří Šumavu nejen navštěvují, ale chtějí se o ní také něco více teoreticky dozvědět.

Třetí novinkou je kniha, kterou jsem zatím v ruce neměl. „25 let/25 příběhů Národního parku Šumava“ je interpretací 25 šumavských fenoménů prostřednictvím osobních výpovědí lidí, kteří jsou s nimi osobně i profesně spjatí. Publikaci seženete podobným způsobem jako tu předchozí. -jj-

Pro co jiného na téhle odvěké zemi bych žil...

*„Z vína pecičku pokorně uložím do teplé hlíny,
révu políbím, očesám, když hrozen ji obtížil.
Srdce na lásku naladím, pohostím přátele víny.
Pro co jiného na téhle odvěké zemi bych žil...“*

Verše, které jste si v překladu Milana Dvořáka právě přečetli, jsou první slokou „Gruzínské písně“. Složil ji písničkář a spisovatel historických románů **Bulat Okudžava** a zpíval ji se svou kytarou jak v Gruzii, odkud pocházela část jeho rodiny, tak doma v Moskvě a jinde po celé zemi. Dostat se často i do zahraničí mu nebylo dopřáno, jeho dílo ale přesto zná celý svět. U nás se na tom hodně zasloužili výborní překladatelé - výše zmíněný Milan Dvořák, ale i Jaromír Novhava, Jiří Vondrák a další.

Píseň má čtyři sloky (celý text a delší komentář viz [zde](#), nahrávka [zde](#)), ale vlastně i jen sama první říká symbolicky všechno, co vám (i sami sobě) přeje-me, aby se dařilo v novém roce 2017. Ke všemu, do čeho se chce člověk pustit, stačí jen docela málo - třeba pecička, teplá hlína... a pokora... -ah-

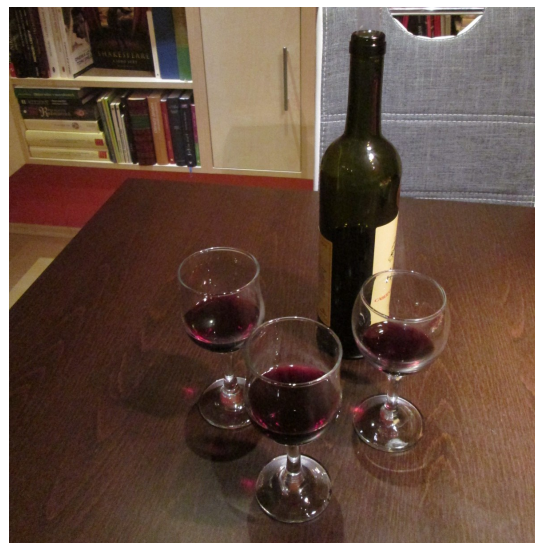

Foto -ah-

Listovka

S nadějí

„S nadějí pod srdcem dítě nosila...“ - tak začíná jedna hezká vánoční písnička a pokračuje o tom, jak maminka ovinula syna plenkami, starala se o něj - a jednou se bude starat on, a nejen o ni. Záleží ale na tom, kdo v sobě nosí nadějí právě v téhle podobě a jestli dokáže nabízenou pomoc vděčně přijmout. Někoho ji může vnímat jako ponižování nebo jako vnučování, jako zanedbávání vlastní snahy, podceňování vlastních schopností... Co člověk, to jiný pocit a jiný výklad. Nějak to porovnávat má asi smysl jen v tom případě, že všichni zúčastnění to tak sami chtějí, říci si navzájem své zkušenosti a náměty na přemýšlení. A stejné je to, myslím, i se vztahem k přírodě, že každému z nás její pozorování napovídá něco jiného - a můžeme to mezi sebou sdílet, jen pokud jsme vůči ní i k sobě navzájem vnímaví. Vzpomínám si, jak jsem o tom už jednou do našeho časopisu psala (viz [zde](#)), že matku přírodu někdo třeba i úplně ignoruje po způsobu nevděčného pubertáka, ona to trpělivě snáší, ale není nic lepšího, než když je náš vztah zralý a zodpovědný.

Po celý náš život si z okolního prostředí něco pro nás potřebného a užitečného bereme, aniž bychom to přírodě patřičně vynahrazovali, nehledě na to, jak ji zamořujeme našimi odpady a jak nedostatečná je recyklace a další (jinak dobrá) opatření ve srovnání s tím, že mnohé námi vyrobené látky mají dobu rozložitelnosti vypočítanou na celá staletí. Týká se to každého z nás, i těch nejstřídmějších, a to není zrovna radostné pomýšlení. Je těžké se k tomu nějak postavit a snažit se to prostřednictvím dobrovolnických aktivit vylepšit, zvláště když každý, kdo začne s ostatními mluvit o něčem na způsob ekologické stopy, bývá vzápětí obviněn z nelásky k lidstvu a z fanatismu.

Foto -ah-

me dělat aspoň „prozatím“, než si další kroky srovnáme v hlavě a odhodláme se k nim – tak, jak je to řečeno slovy **dávného myslitele Konfucia**: „Lepší je zapálit aspoň malou svíčku než proklínat tmou.“ -ah-

Zdraví a strava

(Nejen) vánoční a silvestrovské pochutiny

Čokoládové lanýže

Ingredience: datle (100 g), banán, mandle nebo jiné ořechy (50 g), víceprocentní hořká čokoláda (30 g), kokosový tuk, případně margarín (2 lžice), kakao (2 lžice + na obalení)

Postup přípravy: Vypeckované datle namočíme do horké vody, aby změkly. Mandle nadrtíme v sekáčku na prášek. Kokosový tuk rozpustíme. V mixéru, sekáčku nebo kutru umixujeme datle společně s kakaem, banánem, čokoládou a kokosovým tukem. Nakonec přidáme mandle na zahuštění. Směs dáme ztuhnout do lednice na několik hodin. Lžičkami tvoříme kuličky, které obalujeme v kakau nebo posekaných ořeších.

Žitné melasky

Ingredience: celozrnná hladká žitná mouka (šálek), celozrnná hladká pšeničná mouka (1/2 šálku), škrob (1/4 šálku), víceprocentní hořká čokoláda (40 g), lískové nebo jiné ořechy (50 g), voda (1/4 šálku), melasa (6 lžiček), kokosový tuk, případně margarín (3 lžice), hnědý cukr (2 lžice), špetka soli

Postup přípravy: Ořechy a čokoládu nasekáme na malé kousky. Promícháme se sypkými ingrediencemi, přidáme vodu, melasu a kokosový tuk. Dobře propracujeme rukou a těsto necháme odpočinout. Z těsta tvoříme kuličky, které na pečícím papíru rozmačkáme vidličkou na silnější sušenky. Pečeme při 180 °C cca 20 min.

Topinky v troubě

Ingredience: celozrnný chléb, řepkový olej, sůl, česnek

Postup přípravy: Plátky chleba štětcem potřeme z obou stran olejem. Vyskládáme na pečící papír a pečeme v troubě zprudka na 230 °C do lehkého zhnědnutí. Topinky lehce osolíme a počesnekujeme.

Mrkvový tatarák

Ingredience: 5 menších brambor, 2 - 3 mrkve, 1/2 cibule, česnek (stroužek), rostlinný olej (lžice), rajský protlak (lžice), plnotučná hořčice (lžice), sladká paprika (lžice), sójová omáčka (lžička), sůl (lžička), pepř.

Postup přípravy: Brambory ve slupce a mrkev vcelku uvaříme do změknutí a nastrouháme nahrubo. Cibule nakrájíme nadrobno a česnek utřeme. Dobře promícháme s ostatními ingrediencemi. Dochutíme pepřem, případně dosolíme.

Celerová pomazánka s vlaškými ořechy

Ingredience: lahůdkové tofu, čtvrt bulvy celeru (cca 200 g), 3-4 kyselé okurky, vlašské ořechy (50 g), sójová omáčka (lžíce), plnotučná hořčice (3 lžíce), olivový olej (2 lžíce), sůl, pepř.

Postup přípravy: Celer nastrouháme nadrobno, přidáme sójovou omáčkou, malé množství vody a dusíme do vyvaření tekutiny. Tofu a okurky nastrouháme nadrobno, ořechy nasekáme na drobné kousky. Smícháme s vychladlým celerem, ostatními ingrediencemi, osolíme a dochutíme pepřem. -jj-

PF 2017

...a kdybyste už nemohli,
ať se najde někdo,
kdo vám pomůže...

Kresba Ivana Jonová

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Informační centrum neziskových organizací, Husova 380, Strakonice

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Vilém Hrdlička (-vh-), Alena Hrdličková (-ah-), Eva Legátová, Tomáš Smrž, Ladislav Kratochvíl, Ivana Jonová

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2017

ŠMIDINGEROVA
KNIHOVNA
STRAKONICE

